Musa -aleyhisselam-'ın Hızır ile Olan Kıssası

Saîd İbn Cubeyr haber verip şöyle dedi: Ben İbn Abbas'a, Nevfe'l-Bekâlî, Hızır'ın arkadaşı olan Mûsa, İsrâîloğulları'nın Musa'sı değildir; o başka bir Musa'dır diye iddia ediyor, dedim. Bunun üzerine İbn Abbâs -radıyallahu anhuma-: Allah'ın düşmanı yalan söylemiştir, dedi ve hadisi şöyle nakletti. Bize Ubey b. Ka'b -radıyallahu anh-, Peygamber -sallallahu aleyhi ve selllem-'den şöyle tahdîs etti: Musa Peygamber -aleyhisselam- İsrailoğulları içinde hutbeye kalkmıştı. Kendisine, insanların en âlimi kimdir? diye soruldu. O; en âlim benim, diye cevap verdi. Bu hususta ilmi Allah en bilendir diyerek Allah'a döndürmediğinden dolayı Allah, onu azarladı da: "Evet, iki denizin birleştiği yerde benim bir kulum var, işte o senden daha âlimdir" buyurdu. Mûsâ-aleyhisselam-: "Ey Rabb'im, onu görmeyi bana kim tekeffül eder?" dedi. -Bazen râvî Sufyân: Ey Rabbim, ona nasıl yol bulayım? şeklinde söyledi. Ona: Bir balık alır ve onu bir zembil içinde taşırsın. Onu nerede kaybedersen o kulum işte oradadır, dedi. Bazen de aynı manâya olan "Semme" yerine "Semmeh" dedi. -Mûsâ -aleyhisselam- bir balık aldı ve onu bir zembil içine koydu. Bundan sonra Mûsâ -aleyhisselam- hizmetçi genci Yûşa' İbn Nûn ile birlikte gitti. Nihayet o kayanın yanına varınca başlarını yere koydular. Akabinde Mûsâ -aleyhisselam- uyudu. Bu arada balık debelendi ve zembilden çıkıp denize düştü. Ve deniz içinde kendine şaşılacak bir surette su künkü gibi (bir boşluk bırakarak) yolunu açıp gitti. Uyandıktan sonra o gecenin kalanı ile bütün gün yürüdüler. Nihayet sabah olunca Mûsâ-aleyhisselam- hizmetçisine: "Kuşluk yemeğimizi getir, yemin olsun biz bu seferimizden garip bir yorgunluk duyduk" dedi. Hâlbuki Mûsâ, Allah'ın emrettiği o yerin ötesine geçmedikçe yorgunluk duymamıştı. Hizmetçi delikanlısı, Musa'ya -aleyhisselam-'a: Gördün mü, taşın yanında barındığımız zaman balığı (yani balığın gittiğini haber vermeyi) unutmuşum. Bunu söylemeyi bana unutturan da Şeytan'dan başkası değil, balık deniz içinde şaşılacak bir surette yolunu tutup gitti. Balığın girmesi için suda bir oyuk meydana geldi. Deniz içinde böyle bir yolun açılması Mûsâ-aleyhisselam- ile hizmetçisince hayret edilecek bir şey olmuştu. Mûsâ-aleyhisselam- gence: "Zaten aramakta olduğumuz bu idi" dedi. Bunun üzerine kendi izleri üzerinde, izlerine baka baka geriye döndüler. Taşın yanına varınca bir de baktılar ki, elbiseye bürünmüş bir adam duruyor. Mûsâ -aleyhisselam- ona selâm verdi. O da selâmı aldı ve: "Senin bulunduğun yerde selâm nereden (yani nasıl olur)?" dedi. "Ben Musa'yım" dedi. O: "İsrâiloğulları'nın Musa'sı mı?" diye sordu. "Evet" dedi. Mûsâ (sonra yine söze başlayıp): "Sana öğretilen rüşt ve hidayetten bana bir şey öğretmen için senin yanına geldim" dedi. Hızır-aleyhisselam-: (Doğrusu sen benim beraberimde asla sabredemezsin.) "Yâ Mûsâ! Ben, Allah 'ın bana öğrettiği öyle bir ilim üzerindeyim ki, sen onu bilemezsin. Sen de Allah'ın öğrettiği, Allah ilminden öyle bir ilim üzerindesin ki, onu da ben bilemem, cevabını verdi." Mûsâ -aleyhisselam- ona: "Sana öğretilen ilimden bana da öğretmen için sana tâbi olayım mı?" dedi. O da: "Doğrusu sen benim beraberimde asla sabredemezsin. İçyüzünü kavrayamadığın bir bilgiye nasıl sabredersin?" dedi. O da: "Allah dilerse beni sabredici bulacaksın, sana hiçbir işte karşı gelmeyeceğim" dedi. O: "Eğer bu suretle bana

tâbi olacaksan ben sana anıp söyleyinceye kadar sen bana hiçbir şey sorma!" dedi. Bundan sonra deniz kıyısında yürüyerek gittiler. Yanlarına bir gemi uğradı. Kendilerini gemiye almaları için gemicilerle konuştular. Gemiciler Hızır'ı tanıdılar ve onları ücretsiz olarak gemiye aldılar. Onlar gemiye bindikleri zaman bir serçe kuşu geldi, geminin kenarına kondu ve denizden bir iki gaga su aldı. Hızır -aleyhisselam-, Musa -aleyhisselam-'a: "Yâ Mûsâ! Benim ilmimle senin ilmin, Allah'ın ilminden bu serçenin gagasıyla denizden aldığı su kadar bile eksiltmez." dedi. Derken Hızır -aleyhisselam-, eline bir balta aldı da gemi tahtalarından birini söktü. Râvî: Mûsâ -aleyhisselam- farkına varmadan Hızır keserle bir tahta sökmüştür, dedi. Musa -aleyhisselam- ona: "Sen ne yaptın? Adamlar bizi ücretsiz olarak gemilerine almışlarken sen gemilerine kastedip içindekileri batırmak için mi deliyorsun? Andolsun, sen büyük bir iş yaptın" dedi. Hızır-aleyhisselam-: "Sen beraberimde asla sabredemezsin demedim mi?" dedi. Mûsâ -aleyhisselam-: "Unuttuğum şeyden dolayı beni muaheze etme, şu arkadaşlığımızda bana güçlük yükleme" dedi. Hakikaten Musa'nın bu ilk muhalefeti Musa'dan bir unutma eseri olmuştu. Denizden karaya çıktıkları zaman, diğer çocuklarla birlikte oynamakta olan bir oğlana uğradılar. Hızır hemen o çocuğun başından tuttu ve onu eliyle şöyle kopardı. Râvî Sufyân, parmaklarının uçlarıyla sanki bir şey koparır gibi işaret edip göstermiştir. Mûsâ ona: "Tertemiz, masum bir canı diğer bir can karşılığı olmaksızın öldürdün ha? And olsun ki sen çok kötü bir şey yaptın." dedi. O zat: "Ben sana beraberimde asla sabredemezsin demedim mi?" dedi. Mûsâ-aleyhisselam-: "Eğer bundan sonra sana bir şey sorarsam benimle arkadaşlık etme; o takdirde tarafımdan muhakkak özre ulaşmışsındır" dedi. Yine gittiler. Nihayet bir memleket halkına vardılar ki, ora ahalisinden yemek istedikleri hâlde onlar, bunları konuk etmekten çekinmişlerdi. Derken yıkılmak isteyen bir duvar buldular. Hızır, bunu eliyle şöyle doğrultuverdi. "Râvî Sufyân, eliyle birşeyin üstünden mesheder gibi işaret etmiştir. Râvî Alî b. Abdillah el-Medînî: Ben Sufyân b. Uyeyne'den ancak bir kere "Meyledici" sözünü söylerken işittim, demiştir. Mûsâ -aleyhisselam-: "Bunlar, kendilerine geldiğimiz, bizlere yemek yedirmeyen ve bizleri ağırlamayan bir kavimdir. Sen onların yıkılmaya yüz tutmuş olan duvarına geldin de onu doğrulttun. İsteseydin elbet buna karşı bir ücret alırdın" dedi. O zât: "İşte bu, benimle senin ayrılışımızdır. Sana üzerinde sabredemediğin şeylerin içyüzünü haber vereceğim" dedi. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- kıssayı buraya kadar hikâye ettikten sonra-: «Ne olurdu sabredeydi de, aralarında geçecek haberlerini Allah bize kıssa yapaydı.» buyurmuştur.

[Sahih Hadis] [Muttefekun Aleyh]

Saîd b. Cubeyr haber verip şöyle dedi: Ben İbn Abbas -radıyallahu anhuma-'ya: Nevfe'l-Bekâlî, Hızır'ın sahibi olan Mûsâ, İsrâîloğulları'nın Musa'sı değildir; o başka bir Musa'dır diye iddia ediyor, dedim. Bunun üzerine İbn Abbâs -radıyallahu anhuma-: Allah'ın düşmanı yalan söylemiştir, dedi. Bu azarlama ve uyarma olarak söylenmiştir. Nevf hakkında bir kötüleme değildir. Çünkü İbn Abbâs -radıyallahu anhumâ- bu sözünü kızgınlık anında söylemiştir. Kızgınlık anındaki sözler genellikle gerçeği yansıtmaz. Onu yalanlaması, doğru olanı söylemediğinden dolayıdır. Bundan onun bu işi kasten böyle yaptığı anlaşılmaz. Sonra Nevf'in yalan söylediğine Ubey b. K'ab -radıyallahu anh- ile delil getirdi ve hadisi şöyle nakletti: Bize Ubeyy b. Ka'b-radıyallahu anh-, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den şöyle haber etti: "Musa Peygamber -aleyhisselam- İsrailoğulları içinde hutbeye kalkmıştı. Kendisine: "İnsanların en âlimi kimdir?" diye soruldu. O; en âlim benim, diye cevap verdi. Musa -aleyhisselam- bunu, kendi bildiği üzere söylemiştir. Bu hususta ilmi Allah en bilendir diyerek

Allah'a döndürmediğinden dolayı Allah, onu azarladı da: "Evet, iki denizin birleştiği yerde benim, ismi Hızır olan bir kulum var, işte o senden daha âlimdir" buyurdu. Mûsâ-aleyhisselam-: "Ey Rabb'im, onu görmeyi bana kim tekeffül eder?" dedi. -Bazen râvî Sufyân: "Ey Rabbim, ona nasıl yol bulayım? şeklinde söyledi. Ona: Bir balık alır ve onu bir zembil içinde taşırsın. Onu nerede kaybedersen o kulum işte oradadır" dedi. Mûsâ bir balık aldı ve onu bir zembil içine koydu. Bundan sonra Mûsâ, hizmetçi genci Yûşa' İbn Nûn ile birlikte gitti. Nihayet o kayanın yanına varınca başlarını yere koydular. Akabinde Mûsâ -aleyhisselam- uyudu. Bu arada balık debelendi ve zembilden çıkıp denize düştü ve deniz içinde kendine şaşılacak bir surette su künkü gibi (bir boşluk bırakarak) yolunu açıp gitti. Uyandıktan sonra o gecenin kalanı ile bütün gün yürüdüler. Nihayet sabah olunca Mûsâ -aleyhisselam- hizmetçisine: "Kuşluk yemeğimizi getir, yemin olsun biz bu seferimizden garip bir yorgunluk duyduk" dedi. Hâlbuki Mûsâ -aleyhisselam-, Allah'ın emrettiği o yerin ötesine geçmedikçe yorgunluk duymamıştı. Hizmetçi delikanlısı, Musa -aleyhisselam-'a: "Gördün mü, taşın yanında barındığımız zaman balığı (yani balığın gittiğini haber vermeyi) unutmuşum. Bunu söylemeyi bana unutturan da Şeytan'dan başkası değil" dedi. Balık deniz içinde şaşılacak bir surette yolunu tutup gitti. Balığın girmesi için suda bir oyuk meydana geldi. Deniz içinde böyle bir yolun açılması Mûsâ -aleyhisselam- ile hizmetçisince hayret edilecek bir şey olmuştu. Mûsâ, gence: "Zaten aramakta olduğumuz bu idi" dedi. Bunun üzerine kendi izleri üzerinde, izlerine baka baka geriye döndüler. Taşın yanına varınca bir de baktılar ki, elbiseye bürünmüş bir adam duruyor. Mûsâ -aleyhisselam- ona selâm verdi. O da selâmı aldı ve: "Senin bulunduğun yerde selâm nereden (yani nasıl olur)?" dedi. Bu da o vakit o bölgede müslümanların olmadığının delilidir. Ben Musa'yım, dedi. Hızır -aleyhisselam-: "İsrâiloğulları'nın Musa'sı mı?" diye sordu. "Evet" dedi. Bu da peygamberlerin ve diğerlerinin Allah Teâlâ'nın onlara öğrettiği haricinde gaybı bilmediklerine delildir. Çünkü Hızır -aleyhisselam- gaybı bilseydi Musâ -aleyhisselam-'a sormadan önce onu tanırdı. Burası İbn Abbâs -radıyallahu anhuma-'nın hadisi zikretme sebebinin zikredildiği bölümüdür. Mûsâ -aleyhisselam- (sonra yine söze başlayıp): "Sana öğretilen rüşt ve hidayetten bana bir şey öğretmen için senin peşinden gideyim mi?" dedi. Dinin şartlarından olmadığı müddetçe şeriat sahibi bir peygamberin bir başkasından bir şey öğrenmesi peygamberliğine ters bir şey değildir. Şüphesiz ki rasûlün, mutlak olarak her şeyde değil, dinin asıllarında ve furularında gönderildiği şeyde en iyi bilen olması gerekir. Hızır -aleyhisselam-: "Doğrusu sen benim beraberimde asla sabredemezsin" dedi. Görünüşte hoş olmayan içyüzünü bilemeyeceğin şeyler yapıyorum. Sonra Musa'ya: "Ey Musa ben Allah'ın bana öğrettiği senin bilmediğin ilme sahibim" dedi. "Sen de Allah'ın sana öğrettiği benim bilmediğim ilmi biliyorsun" dedi. Musa -aleyhisselam-ona şöyle dedi: "Allah dilerse beni sabredici bulacaksın, sana hiçbir işte karşı gelmeyeceğim, dedi." Bundan sonra deniz kıyısında yürüyerek gittiler. Yanlarına bir gemi uğradı. Kendilerini gemiye almaları için gemicilerle konuştular. Gemiciler Hızır'ı tanıdılar ve onları ücretsiz olarak gemiye aldılar. Onlar gemiye bindikleri zaman bir serçe kuşu geldi, geminin kenarına kondu ve denizden bir iki gaga su aldı. Hızır, Musa'ya: "Ey Mûsâ! Benim ilmimle senin ilmin, Allah'ın ilminden bu serçenin gagasıyla denizden aldığı su kadar bile eksiltmez" dedi. Derken Hızır -aleyhisselam-, eline bir balta aldı da gemi tahtalarından birini söktü. "Mûsâ farkına varmadan Hızır keserle bir tahta sökmüştür" dedi. Musa -aleyhisselam-, ona: "Sen ne yaptın? Adamlar bizi ücretsiz olarak gemilerine almışlarken sen gemilerine kastedip içindekileri batırmak için mi deliyorsun? Andolsun, sen büyük bir iş yaptın" dedi. Hızır: "Sen beraberimde asla sabredemezsin demedim mi?" dedi. Mûsâ -aleyhisselam-: "Unuttuğum şeyden dolayı beni muaheze etme, şu arkadaşlığımızda bana güçlük yükleme!"

dedi. Hakikaten Musa'nın bu ilk muhalefeti Musa'dan bir unutma eseri meydana gelmişti. Denizden karaya çıktıkları zaman, diğer çocuklar ile birlikte oynamakta olan bir oğlana uğradılar. Hızır hemen o çocuğun başından tuttu ve onu eliyle şöyle kopardı. Parmaklarının uçlarıyla sanki bir şey koparır gibi işaret edip göstermiştir. Mûsâ -aleyhisselam-ona: "Tertemiz, masum bir canı diğer bir can karşılığı olmaksızın öldürdün hâ? And olsun ki sen çok kötü bir şey yaptın" dedi. O zat: "Ben sana beraberimde asla sabredemezsin demedim mi?" dedi. Fazladan ''Sana'' sözü bu sefer ilkine göre sana diyerek azarladı. Hadisi rivayet edenlerden biri olan Süfyan b. Uyeyne dedi ki: Bu daha pekiştiricidir. Bunun içinde ''Sana'' sözünü delil getirdi. Yine gittiler. Nihayet bir memleket halkına vardılar ki, ora ahalisinden yemek istedikleri hâlde kendilerini konuk etmekten çekinmişlerdi. Derken neredeyse yıkılıp düşmek üzere olan bir duvar buldular. O, bunu eliyle işaret ederek doğrultuverdi. Mûsâ -aleyhisselam- Hızır'a: "Bunlar, kendilerine geldiğimiz, bizlere yemek yedirmeyen ve bizleri konuklatmayan bir kavimdir. Sen onların yıkılmaya yüz tutmuş olan duvarına geldin de onu doğrulttun. İsteseydin elbet buna karşı bir ücret alırdın." dedi. Hızır, Musa -aleyhisselam-'a: Bu üçüncü itirazındır. İşte bu, benimle senin ayrılışımızdır. Sana üzerinde sabredemediğin şeylerin içyüzünü haber vereceğim, dedi. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- kıssayı buraya kadar hikâye ettikten sonra-: «Ne olurdu sabredeydi de, aralarında geçecek haberlerini Allah bize kıssa yapaydı.» buyurmuştur.

http://www.sunnah.global/hadeeth/tr/show/8304